

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової
адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра педагогіки, психології та соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-педагогічної
роботи

Марія БОДНАР

«01» вересня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

СЕРЕДНЯ ОСВІТА (БІОЛОГІЯ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ. ГЕОГРАФІЯ)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань А Освіта

спеціальність: А4 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Освітньо-професійна програма: середня освіта Біологія та здоров'я людини. Географія)

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія педагогічної діяльності в закладах освіти» для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю: А4 Середня освіта (Біологія та здоров'я) 2025 р. 27 с.

Розробник: Т. В. Новак, доцент кафедри педагогіки, психології та соціальної роботи, кандидат педагогічних наук, доцент.

Робочу програму навчальної дисципліни схвалено на засіданні кафедри педагогіки, психології та соціальної роботи.

Протокол №1 01.09.2025 року

В.о. зав. кафедри

М. В. Ярошук

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань галузі знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Змістових модулів – 3	Спеціальність: А4 Біологія та здоров'я людини	Рік підготовки	
		I	I
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – 1	Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Біологія та здоров'я людини. Географія)	Семестр	
		I	I
		Лекції	
		18 год.	6 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Освітній рівень: другий (магістерський)	Практичні, семінарські	
		18 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	
Самостійної роботи студента – 5,8 / 6,1		Самостійна робота	
		54 год.	78 год.
	Форма контролю: залік		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – **27/73**

для заочної форми навчання – **13/87**

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «**Психологія педагогічної діяльності в закладах освіти**» є ознайомлення здобувачів освіти другого (магістерського) рівня спеціальності **A4 Біологія** з основними закономірностями, принципами та психологічними механізмами педагогічної діяльності в освітньому середовищі музичної освіти. Дисципліна спрямована на формування здатності майбутніх педагогів ефективно застосовувати психологічні знання для організації освітнього процесу, розвитку учнів та створення безпечного, інклюзивного і підтримуючого освітнього середовища у сфері музичного навчання.

У процесі викладання передбачається:

- з'ясування психологічних основ професійної діяльності музичного педагога;
- розкриття особливостей педагогічного спілкування та взаємодії з учнями, батьками та колегами у музичному навчанні;
- аналіз чинників, що впливають на емоційний стан, мотивацію та професійну самореалізацію педагога;
- опрацювання питань психологічного супроводу учнів різного віку, у тому числі тих, що мають особливі освітні потреби;
- формування навичок створення сприятливого психолого-педагогічного клімату, запобігання конфліктам і професійному вигоранню;
- розвиток компетентностей в організації освітнього процесу в інклюзивному музичному середовищі.

Зміст дисципліни охоплює як теоретичні основи психології педагогічної діяльності, так і практичні підходи до забезпечення психологічного благополуччя всіх учасників освітнього процесу у сфері музичної освіти. Особлива увага приділяється професійному розвитку, самопізнанню та саморефлексії педагога, формуванню емоційної компетентності та навичок емоційної регуляції, засвоєнню технологій ефективної комунікації та співпраці в педагогічному колективі, а також розвитку психологічної готовності до роботи в умовах сучасного освітнього середовища, зокрема інклюзивного.

Викладання дисципліни здійснюється з урахуванням попередніх знань магістрантів із загальної психології, педагогічної психології, психології розвитку, соціальної психології, психології особистості, психології спілкування, психологічного консультування, психодіагностики, основ інклюзивної освіти та менеджменту освіти. Програма спрямована на формування у майбутніх педагогів музичного мистецтва цілісного розуміння психологічних основ педагогічної діяльності та готовності реалізовувати принципи гуманістичного, інклюзивного та особистісно орієнтованого підходів у професійній практиці.

У результаті вивчення освітнього компоненту здобувач освіти повинен оволодіти такими компетентностями:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у галузі освіти (сфера середньої освіти), що характеризуються різноманітністю умов і вимог до професійної, освітньої або дослідницької діяльності.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК5. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним, креативним, ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципів неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.</p> <p>ЗК6. Здатність розробляти та презентувати освітні проєкти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності, до використання інновацій у професійній діяльності.</p> <p>ФК2. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.</p> <p>ФК4. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації здобувачів освіти до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.</p> <p>ФК5. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу, спроможність діяти автономно і в команді.</p> <p>ФК6. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.</p> <p>ФК8. Здатність використовувати сучасні методи і технології навчання біології, основ здоров'я та географії, доступно транслювати їх у площину навчальних предметів з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.</p> <p>ФК12. Здатність формувати знання для обрання ефективних шляхів і способів збереження, зміцнення, відновлення здоров'я людини.</p> <p>ФК18. Здатність до здобуття спеціалізованих умінь та навичок розв'язання проблем сучасної біологічної та географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання, які необхідні для проведення наукових досліджень, провадження інноваційної наукової та педагогічної діяльності.</p>

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти сформульований у термінах програмних результатів навчання:

<p>Програмні результати навчання (РН)</p>	<p>РН2. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.</p> <p>РН10. Описує показники якості педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя.</p> <p>РН12. Називає і аналізує шляхи мотивації здобувачів освіти до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності.</p> <p>РН13. Демонструє уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу, діяти автономно і в команді.</p> <p>РН14. Знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.</p> <p>РН20. Використовує знання для обрання ефективних шляхів і способів збереження, зміцнення та відновлення здоров'я людини.</p> <p>РН24. Знає та застосовує поняттєво-концептуальний апарат біології, здоров'я людини, географії, теоретичні й емпіричні досягнення психології, педагогіки та методики навчання, що дозволяє пов'язувати й порівнювати різні погляди на проблемні питання освітнього процесу, організувати дослідницьку роботу.</p>
--	---

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМ I. Особливості організації професійної діяльності сучасного педагога

1. Психологічна структура педагогічної діяльності в закладах освіти

Педагогічна діяльність формується на основі педагогічної освіти та специфіки професійної роботи. Педагогічні здібності, вміння та навички, необхідні для ефективної взаємодії з учнями та колегами. Структура педагогічної діяльності: планування, організацію, управління та оцінювання освітнього процесу. Професійна спрямованість особистості: цінності, мотивацію та орієнтацію майбутнього педагога на результативну та гуманістично спрямовану педагогічну практику. Психологічна характеристика педагогічної майстерності включає рівень професійної компетентності, володіння стилями педагогічної діяльності та педагогічним тактом, що забезпечує ефективну взаємодію з учнями та підтримку позитивного мікроклімату в освітньому середовищі.

2. Педагог як суб'єкт освітньої діяльності

Особистість майбутнього педагога, готовність до професійної діяльності. Професійно значущі якості: відповідальність, комунікативні навички, емоційну стійкість, здатність до саморегуляції. Індивідуальний стиль діяльності проявляється у способах планування, організації та взаємодії з учнями. Педагогічне спілкування, ефективна комунікація в освітньому процесі, педагогічне сприйняття формує розуміння потреб учнів, специфіка педагогічного мислення, розв'язанню освітніх і виховних завдань. Розвиток творчих здібностей підвищує гнучкість та інноваційність педагогічної практики.

3. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога

Професійні функції майбутнього педагога: планування освітнього процесу, організацію освітньої діяльності, педагогічний контроль та оцінювання результатів. Професіограма, вимоги до знань, умінь, особистісних якостей і професійних компетентностей. Формування педагогічної самосвідомості (Я-концепції), усвідомлення власних професійних цілей, цінностей, мотивів та рівня готовності до педагогічної діяльності. Особистісний розвиток, робота над власною професійною ідентичністю, підвищенням рівня педагогічної компетентності, готовності до

творчого та адаптивного вирішення професійних завдань, а також формування стійкості до професійних викликів і стресових ситуацій.

ЗМ 2. Психолого-педагогічні особливості організації педагогічної діяльності в закладах освіти

4. Педагогічна діяльність в різних освітніх системах

Мотивація педагогічної діяльності: внутрішні та зовнішні стимули, які спонукають педагога до ефективної роботи. Контроль і оцінка знань забезпечують формування освітніх компетентностей і підтримують навчальний процес. Стили педагогічної діяльності визначають спосіб взаємодії з учнями та колегами, педагогічне сприйняття формує чутливість до потреб учнів, а педагогічне мислення та рефлексія забезпечують усвідомлене планування та корекцію навчальної роботи. Психологічний аналіз діяльності допомагає визначати ефективність методів навчання, педагогічний такт і авторитет підтримують довіру та позитивний мікроклімат у колективі. Формування педагогічної майстерності поєднує професійні знання, досвід і творчий підхід. Емоції впливають на взаємодію з учнями, а інноваційні та дистанційні технології забезпечують адаптивність та інтерактивність навчання.

5. Педагогічне спілкування

Педагогічне спілкування включає взаємодію педагогів, учнів та батьків, вербальні та невербальні засоби комунікації, подолання бар'єрів у взаємодії. Психологічна культура педагога проявляється у вмінні слухати, підтримувати, мотивувати. Стили керівництва визначають організацію колективу та його ефективність. Вплив синдрому емоційного вигорання проявляється у втомі, зниженні мотивації та емоційної залученості. Підтримка психоемоційного стану педагогів забезпечує професійну стабільність та якість освітнього процесу.

6. Творчість в педагогічній діяльності

Творчість у педагогічній діяльності проявляється у використанні нових підходів, нестандартних рішень та методів навчання. Мотивація та емоції стимулюють креативність і впливають на здатність до генерації ідей. Креативність поєднується з інтелектом і допомагає виявляти обдарованість у дітей. Методи розвитку творчих здібностей включають мозкову атаку, розвиваючі ігри та інтерактивні вправи. Сучасний педагог діє як агент змін,

впроваджує інновації, стимулює самостійність учнів і розвиває їхню креативність у освітньому процесі.

ЗМ 3. Психолого-педагогічна підтримка суб'єктів освітнього процесу

Тема 7. Профілактика професійного вигорання та мотивація педагогів до організації та удосконалення професійної діяльності в закладах освіти

Основи саморегуляції в професійній діяльності, профілактика професійного та емоційного вигорання, відновлення особистого ресурсу, управління конфліктами в освітньому процесі. Психологічна підтримка: консультації, тренінги з релаксації та управління стресом, баланс роботи та життя, командна взаємопідтримка, визнання досягнень. Мотивація до професійного розвитку: курси, тренінги, обмін досвідом, участь у прийнятті рішень, стимулювання інновацій, участь у професійних спільнотах та менторських програмах.

Тема 8. Тренінгові технології в роботі педагога

Види та значення тренінгів у сучасній педагогічній практиці. Методи: рольові ігри, дискусії та дебати, групова робота, мозковий штурм. Вплив тренінгових технологій на мотивацію, зацікавленість та самовпевненість учнів. Індивідуалізація навчання та адаптація до потреб учнів. Оцінювання ефективності та зворотний зв'язок. Виклики та рекомендації щодо впровадження тренінгових технологій.

Тема 9. Психолого-педагогічна підтримка в кризових ситуаціях

Значення підтримки в умовах кризи (війна, евакуація, травматичні події). Типи кризових ситуацій та їх вплив на дітей, педагогів і батьків. Виявлення ознак стресу та травми, методи зменшення тривожності (арт-терапія, створення безпечного середовища, психологічні ігри). Підтримка педагогів і батьків через тренінги, консультації та групи взаємопідтримки. План дій у кризових ситуаціях: розподіл ролей, створення кризового плану, аналіз кейсів та рольові ігри, доступ до психологічних ресурсів і служб підтримки.

ЗМ 4. Організація роботи в інклюзивному освітньому середовищі

Тема 10. Принципи та законодавче забезпечення інклюзивної освіти

Інклюзивна освіта ґрунтується на принципах доступності, рівності та підтримки різноманітності. Вона передбачає створення умов, за яких кожна дитина має рівний доступ до навчання та розвитку. Педагог та керівник закладу відіграють ключову роль у забезпеченні цих умов, сприяють формуванню позитивного ставлення до дітей з особливими освітніми потребами та підтримують їхні індивідуальні потреби. Законодавча база України регламентує права дітей на освіту, стандарти інклюзивного навчання та обов'язки закладів освіти щодо організації інклюзивного середовища.

Тема 11. Організація інклюзивного освітнього середовища

Організація інклюзивного середовища включає адаптацію освітніх програм, методик і матеріалів під потреби дітей з ООП. Створюється безпечний і доступний простір, що забезпечує комфортне навчання та соціалізацію. Педагог планує і керує інклюзивною групою, організовує інтегровані заняття, навчальні ігри та проекти. Використовуються сучасні технології та інтерактивні методики, такі як STEM-проекти, сенсорні матеріали та арт-терапія. Оцінювання ефективності інклюзивного середовища допомагає відстежувати розвиток дітей та формувати навички співпраці і взаємоповаги в групі.

Тема 12. Психолого-педагогічна підтримка та взаємодія з командою і батьками

Психолого-педагогічна підтримка дітей з ООП включає індивідуальні та групові методи для забезпечення емоційного благополуччя та розвитку соціальних навичок. Координація роботи команди фахівців дозволяє створити єдину систему підтримки, у яку входять педагоги, психологи, логопеди, дефектологи та асистенти. Важливим елементом є співпраця з батьками, що реалізується через консультації, тренінги та інформування про прогрес і потреби дитини. Моніторинг розвитку дітей дозволяє оцінювати ефективність освітніх стратегій та коригувати їх. Практичні кейси та рольові ігри допомагають педагогам і батькам відпрацювати ефективну взаємодію, спрямовану на підтримку та розвиток дітей.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	денна форма	Заочна форма

		у тому числі						у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1		3	4	5	6	7		9	10	11	12	13
Змістовий модуль І. Особливості організації професійної діяльності сучасного педагога												
1. Психологічна структура педагогічної діяльності в закладах освіти		1	1			4			1			7
2. Педагог як суб'єкт освітньої діяльності		1	1			4		-				7
3. Професійна підготовка і особистісний розвиток педагога		1	1			4			1			8
ЗМ 2. Психолого-педагогічні особливості організації педагогічної діяльності в закладах освіти												
4. Педагогічна діяльність в різних освітніх системах		1	1			4		1				8
5. Педагогічне спілкування		1	1			5						7
6. Творчість в педагогічній діяльності		1	2			5			1			7
ЗМ3. Психолого-педагогічна підтримка суб'єктів освітнього процесу в закладах освіти												
Тема 7. Профілактика професійного вигорання та мотивація педагогів до організації та удосконалення		2	2			5		1	1			7

професійної діяльності в закладах освіти												
8. Тренінгові технології в роботі педагога		2	2			5		1	1			7
9. Психологічна підтримка суб'єктів освітнього процесу		2	2			5		1	1			7
ЗМ 4. Організація роботи в інклюзивному освітньому середовищі												
Тема 10. Принципи та законодавче забезпечення інклюзивної освіти		2	2			5						7
Тема 11. Організація інклюзивного освітнього середовища		2	2			5		1				7
Тема 12. Психолого-педагогічна підтримка та взаємодія з командою і батьками		3	1			5		1	1			7
Всього		18	18			56		6	6			78

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д.ф.)	Кількість годин (з.ф.)
1.	Психологічна структура педагогічної діяльності в закладах освіти	1	1
2.	Педагог як суб'єкт освітньої діяльності	1	
3.	Професійна підготовка і особистісний розвиток	1	1

	педагога		
4.	Педагогічна діяльність в різних освітніх системах	1	
5.	Педагогічне спілкування	1	
6.	Творчість в педагогічній діяльності	1	1
7.	Профілактика професійного вигорання, мотивація педагогів до удосконалення освітнього та організаційного процесу у закладах освіти	2	1
8.	Тренінгові технології в роботі педагога	2	1
9.	Психологічна підтримка суб'єктів освітнього процесу в закладах освіти	2	1
10.	Принципи та законодавче забезпечення інклюзивної освіти	2	
11.	Організація інклюзивного освітнього середовища	2	
12.	Психолого-педагогічна підтримка та взаємодія з командою і батьками	1	1
Всього		16	6

Методичні рекомендації до проведення практичних занять

Мета практичних занять – розширення у студентів інформування до загальної проблематики курсу, навчання особливостям організації освітнього процесу в закладах освіти з дотриманням психолого-педагогічних принципів.

На практичних заняттях студенти проявляють самостійність та творчу активність, спрямовану на розширення та деталізацію знань, здобутих на лекціях, а також придбають вміння висловлювати особистісну точку зору та аргументувати її.

Студенти беруть активну участь у семінарсько-практичних заняттях, пізнають самих себе, аналізують особливості психолого-педагогічної діяльності. Підбирають відповідні вправи, ігри та методи створення позитивного психологічного клімату в колективі, розробляють власні тренінги та проводять їх у групі.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на семінарських та практичних заняттях

1 бал – магістрант має поверхові знання з основ психології педагогічної діяльності, частково розуміє навчальний матеріал, не вміє застосовувати знання на практиці; аналіз педагогічних ситуацій поверховий, висновки нечіткі або неповні.

2 бали – магістрант виявляє недостатні знання та розуміння основних положень психології педагогічної діяльності; відповідає непослідовно, з помилками; частково відтворює навчальний матеріал, може висловити власну думку, але не завжди її обґрунтовує; вміє застосовувати знання у

типових педагогічних ситуаціях за зразком, користується додатковими джерелами.

3 бали – магістрант володіє достатньо повними знаннями, логічно і послідовно висвітлює навчальний матеріал, уміє аналізувати педагогічні явища, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити обґрунтовані висновки; здатен самостійно опрацювати матеріал, аналізувати педагогічні ситуації, висловлювати рецензії на відповіді колег.

4 бали – магістрант володіє глибокими знаннями та розумінням психології педагогічної діяльності, застосовує їх у нестандартних професійних ситуаціях; уміє визначати тенденції розвитку педагогічних процесів, критично оцінює педагогічні підходи, робить аргументовані висновки; самостійно планує навчальну діяльність, підбирає методи, вправи та техніки для роботи з педагогами й учнями; здатен до розроблення та реалізації власного тренінгу чи навчального проєкту.

5 балів – магістрант демонструє системні, глибокі знання та високий рівень професійної компетентності; творчо і критично мислить, здатний до науково-практичного аналізу педагогічних процесів; самостійно розробляє, проводить і аналізує тренінги та практичні заняття психологічного спрямування; ефективно організовує групову взаємодію, створює позитивний психологічний клімат, проявляє лідерство, ініціативу, професійну рефлексію та відповідальність у педагогічній діяльності.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д.ф)	Кількість годин (з.ф.)
1	Професійна спрямованість особистості вчителя. Психологічна характеристика педагогічної майстерності і стилів педагогічної діяльності. Педагогічний такт.	5	6
2	Психологія педагогічної саморегуляції. Індивідуальний стиль діяльності вчителя.	5	6
3	Професійна (педагогічна) самосвідомість (Я - концепція) вчителя.	5	6
4	Роль емоцій та почуттів в ефективній організації педагогічної діяльності.	5	6
5	Синдром вигорання як показник професійної дезадаптації вчителя. Основні характеристики, фази і симптоми синдрому емоційного вигорання.	5	6
6	Сучасний вчитель як провідник змін у концепції НУШ. Вчитель нового покоління.	5	6

7	Шляхи та методи поповнення власного ресурсу.	4	7
8	Використання квестів у практичній діяльності педагогів.	4	7
9	Психологічна підтримка суб'єктів освітнього процесу в умовах війни в Україні.	4	7
10	Принципи та законодавче забезпечення інклюзивної освіти	4	7
11	Організація інклюзивного освітнього середовища	4	7
12	Психолого-педагогічна підтримка та взаємодія з командою і батьками	4	7
Разом		54 год.	78 год.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів при виконанні самостійної роботи

1 бал – здобувач вищої освіти виявляє поверхові знання основ психології педагогічної діяльності, може назвати лише окремі елементи освітнього процесу, частково орієнтується у психолого-педагогічних особливостях учнів або принципах взаємодії між учителем, учнем і колективом; матеріал відтворює непослідовно.

2 бали – магістрант частково розрізняє основні поняття дисципліни, може описати окремі методи педагогічної комунікації чи мотивації навчання, але робота містить неточності; знання обмежені рівнем відтворення.

3 бали – здобувач вищої освіти володіє базовими знаннями психології педагогічної взаємодії, уміє застосовувати їх у стандартних освітніх ситуаціях (наприклад, при плануванні уроку чи виховного заходу), поверхово аналізує поведінку учнів, педагогічні впливи та мотиваційні чинники.

4 бали – магістрант відтворює ключові поняття і принципи дисципліни (педагогічна комунікація, емоційна компетентність, рефлексія), здатний застосовувати елементарні методи психологічної підтримки, частково володіє навичками планування педагогічних дій, однак робить несистемні висновки.

5 балів – здобувач вищої освіти установлює взаємозв'язки між поняттями, явищами та методами педагогічної діяльності, уміє застосовувати знання для аналізу педагогічних ситуацій, частково використовує методики розвитку емоційного інтелекту, мотивації або профілактики професійного вигорання.

6 балів – магістрант володіє достатньо глибокими знаннями, уміє застосовувати їх у нестандартних освітніх ситуаціях (наприклад, у кризовій підтримці учня, у роботі з педагогічним колективом), робить аргументовані висновки, користується науковими джерелами для обґрунтування своїх рішень.

7 балів – здобувач вищої освіти здатний критично мислити, аналізувати тенденції педагогічного процесу, виявляє протиріччя в комунікації,

самостійно визначає цілі педагогічної діяльності, розробляє власні підходи до взаємодії в освітньому середовищі, враховує індивідуальні особливості учасників освітнього процесу.

8 балів – магістрант демонструє міцні знання, володіє методиками організації психологічно безпечного середовища в закладі освіти, уміє проводити тренінги, семінари, інтерактивні заняття, застосовує психологічні принципи ефективного педагогічного спілкування та розвитку емоційної стійкості педагогів.

9 балів – здобувач вищої освіти демонструє системні знання і навички, уміє самостійно розробляти й реалізовувати психологічно орієнтовані освітні проекти, володіє методами аналізу і прогнозування педагогічних ситуацій, використовує наукові підходи до оцінки ефективності педагогічної діяльності.

10 балів – магістрант виявляє високий рівень професійної майстерності, творчо інтегрує знання психології та педагогіки у власну діяльність, самостійно планує, організовує і проводить тренінги, освітні заходи, розробляє інноваційні проекти, спрямовані на розвиток педагогічної культури, психологічної стійкості та ефективної комунікації в закладах освіти; демонструє готовність до управлінської, тренерської й дослідницької діяльності.

7. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

(розробка власного творчого проекту за обраною тематикою, відповідно до змісту дисципліни, проведення його зі студентами, педагогічним колективом, батьками та дітьми).

Магістрант виконує **індивідуальне навчально-дослідне завдання** у формі **власного творчого проекту**, який відповідає змісту дисципліни та демонструє розуміння психологічних механізмів і закономірностей **педагогічної діяльності в сучасному закладі освіти**.

Проект може бути реалізований у роботі зі **студентами, педагогічним колективом, керівниками освітніх закладів, батьками або дітьми**, залежно від обраної теми, професійних інтересів і напрямів діяльності магістранта.

Мета завдання:

- поглибити практичне розуміння психологічних аспектів педагогічної взаємодії в освітньому середовищі;
- розвинути вміння аналізувати, планувати, організовувати та рефлексувати власну педагогічну діяльність;
- сформувати здатність застосовувати психологічні знання для підвищення ефективності освітнього процесу.

Орієнтовна тематика проєктів:

1. Психологічні умови ефективної педагогічної взаємодії в закладі освіти.

2. Формування емоційного інтелекту педагога як складової професійної компетентності.
3. Психологічна готовність педагога до роботи в умовах інклюзивної освіти.
4. Профілактика професійного вигорання серед педагогічних працівників.
5. Психологічні чинники мотивації навчальної діяльності учнів.
6. Психологічна підтримка педагогічного колективу в умовах реформування освіти.
7. Використання арт-терапевтичних технік у професійній діяльності педагога.
8. Розвиток педагогічної рефлексії як умови професійного самовдосконалення.
9. Формування безпечного психологічного середовища в закладі освіти.
10. Розвиток комунікативної культури педагога як чинник ефективної взаємодії.
11. Лідерство в освітньому середовищі: психологічні аспекти.
12. Психологічна підтримка дітей із сімей військовослужбовців у навчальному процесі.
13. Використання тренінгових методик у підвищенні психологічної компетентності педагогів.
14. Психологічні особливості педагогічного наставництва та тьюторства.
15. Психологічна адаптація молодих педагогів у колективі.
16. Управління емоціями в педагогічній діяльності.
17. Вплив ціннісних орієнтацій педагога на педагогічну взаємодію.
18. Психологічна підтримка батьків у формуванні освітнього середовища дитини.
19. Психологічна культура керівника закладу освіти.
20. Формування професійної ідентичності педагога в умовах змін.

Форма представлення результатів:

- опис проєкту з теоретичним обґрунтуванням і практичним планом реалізації;
- проведення практичної частини (тренінгу, майстер-класу, семінару, консультації, психоедукаційного заняття);
- аналіз результатів і самооцінка власної діяльності;
- коротка презентація або захист проєкту перед групою чи викладачем.

Критерії оцінювання індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ)

Критерії оцінювання:

- актуальність і практична значущість теми;
- наукове обґрунтування та логічність структури;
- інноваційність і творчий підхід;
- глибина аналізу й узагальнення результатів;
- рівень самостійності виконання;
- практичний результат і можливість застосування в освітньому процесі;
- здатність до рефлексії та самооцінки власної діяльності.

Бальна шкала оцінювання навчальних досягнень магістрантів (відповідно до виконання індивідуальних навчально-дослідних проєктів)

1 бал – початковий рівень знань, механічне відтворення матеріалу без розуміння його змісту; проєкт не має логічної структури, відсутні власні висновки чи приклади з педагогічної практики.

2 бали – фрагментарні знання, поверхове розуміння теми; проєкт виконано частково, присутні помилки в інтерпретації понять психології педагогічної діяльності; здобувач виявляє первинний інтерес, але не вміє самостійно застосувати матеріал.

3 бали – засвоєно близько половини навчального матеріалу; здобувач може коротко описати явища (наприклад, емоційне вигорання чи педагогічну комунікацію), але без пояснення причин та взаємозв'язків; проєкт має описовий характер.

4 бали – здобувач розуміє основні положення психології педагогічної діяльності, але робить неточності у висновках; проєкт містить окремі правильні ідеї без достатнього наукового обґрунтування; відповіді непослідовні.

5 балів – демонструє стійкі навички роботи з матеріалом, може формулювати поняття, наводити приклади педагогічних ситуацій; проєкт має логічну структуру, частково реалізовано власні пропозиції; використовуються наочні чи інтерактивні елементи.

6 балів – розуміє основні концепції дисципліни, поверхово аналізує педагогічні процеси, робить часткові висновки, застосовує знання на практиці (наприклад, під час планування тренінгу для педагогів або моделі психологічної підтримки учнів).

7 балів – самостійно відтворює навчальний матеріал, використовує додаткові джерела, планує частину етапів власного проєкту; результати діяльності логічно пов'язані з теоретичними положеннями дисципліни; застосовує знання у типових практичних ситуаціях.

8 балів – здобувач логічно і послідовно викладає матеріал, розуміє психологічні теорії та закономірності педагогічної діяльності, встановлює причинно-наслідкові зв'язки; може проводити елементи занять, інтерактивів або вправ у межах проєкту.

9 балів – демонструє вміння користуватись науковими джерелами, правильно застосовує психологічну термінологію, створює таблиці, схеми,

розробляє етапи проєкту; робить власні висновки й аналізує ефективність проведеного заходу.

10 балів – володіє системними знаннями з психології педагогічної діяльності, логічно обґрунтовує результати, вільно застосовує матеріал у творчих і стандартних педагогічних ситуаціях; проєкт має практичну цінність для освітнього середовища.

11 балів – здатний аналізувати ключові зв'язки та закономірності педагогічного процесу, робити самостійні висновки, контролювати власну освітню діяльність, враховувати психологічні та педагогічні особливості колективу, дітей і батьків.

12 балів – володіє глибокими знаннями, аргументовано пояснює педагогічні явища, критично оцінює факти та ідеї, інтегрує отриману інформацію у практичну реалізацію проєкту (наприклад, у створення програми підтримки педагогів чи розвитку емоційного інтелекту).

13 балів – самостійно визначає цілі своєї діяльності, розв'язує творчі завдання, відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної, застосовує альтернативні підходи до реалізації педагогічних практик; проєкт має елементи інноваційності.

14 балів – демонструє системні та дієві знання, проявляє творчі здібності, аналізує й прогнозує результати педагогічної взаємодії, вміє аргументувати власну позицію; у проєкті використовує сучасні технології (тренінгові, арт-терапевтичні, фасилітаційні).

15 балів – повністю самостійно планує, організовує та реалізує навчально-дослідний проєкт, проводить заняття зі студентами, педагогами, дітьми чи батьками; демонструє високий рівень психологічної та педагогічної компетентності, творчість, глибоку рефлексію та готовність до професійної діяльності.

8. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративні та проблемно-інтерактивні: лекції-презентації із застосуванням ІКТ, евристична бесіда, творчі есе, дискусії, моделювання ситуацій, тематичні презентації, робота в групах, поточні тестування, виконання індивідуальних психологічних досліджень, самостійна робота, робота з науковою літературою. Виконання творчих завдань, групова дискусія, притчі, мозковий штурм, структуровані та рухові вправи, психомалюнок, тестування, рольова гра, кейсовий метод, метод проєктів, експериментальні методи, гейміфікація, відеоаналіз, метод «Світове кафе», воркшопи та інтерактивні лабораторії, арт-методи (психомалюнок, колаж, скетчинг для розвитку креативності та емоційної підтримки).

Методи та форми дистанційного навчання: система Moodle, інтернет-конференції Zoom, вебінари, інтерактивні платформи (Padlet, Miro), відеоконференції з елементами рольових ігор, веб-квести та онлайн-кейси, онлайн-тестування та інтерактивні опитування (Kahoot, Mentimeter), використання освітніх відеоуроків та YouTube-каналів.

9. Методи контролю

Поточне оцінювання (усні та письмові відповіді), поточне тестування, оцінювання презентацій із застосуванням ІКТ, оцінювання ІНДЗ, само- та взаємооцінювання, підсумковий тест, підсумкова оцінка – залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

ЗМ 1						ЗМ 2					ІНДЗ	Всього
П1	П2	П	П	П5	П6	П7	П8	П9	П	П		
–	–	–	–	–	–	–	–	–	10	11		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
15			15			15			10		15	100
ПК – 30												

11. Методи контролю

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Відповідність національної шкали оцінювання академічної успішності шкалі ЄКТС

За шкалою ЄКТС	За національною шкалою	За шкалою оцінювання з	Критерії оцінювання знань, умінь і навичок

		навчальної дисципліни	
A	Відмінно	90-100	<ul style="list-style-type: none"> - студент виявляє глибокі, міцні і системні знання навчально-програмового матеріалу; - володіє теоретичними основами дослідження проблем; - демонструє вміння самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї; - виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань.
B	Добре	82-89	<ul style="list-style-type: none"> - здобувач виявляє повні, ґрунтовні знання навчально-програмового матеріалу; - демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати і систематизувати інформацію, робити певні висновки; - вільно застосовує матеріал у власній аргументації; - при виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; - відповідь повна, логічна, обґрунтована, але містить несуттєві неточності.
C		75-81	<ul style="list-style-type: none"> - здобувач виявляє ґрунтовні знання навчально-програмового матеріалу, але вони носять, в основному, репродуктивний характер; - демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати і систематизувати інформацію, робити певні висновки на основі отриманих знань; - при виконанні практичних завдань допускає окремі помилки; - відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
D	Задовільно	67-74	<ul style="list-style-type: none"> - здобувач виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте спостерігається їх недостатня глибина та осмисленість;

			- виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити певні, але неконкретні і неточні висновки.
Е		60-66	- здобувач виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте допускає неточності у їх розумінні; - допускає порушення логічності та послідовності викладу матеріалу; - не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою.
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59	- здобувач фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; - має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; - відсутні уміння і навички в роботі з джерелами інформації; - не вміє логічно мислити і викласти свою думку.
F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0-34	- не відтворює значну частину навчального матеріалу; - не вміє викладати матеріал; - не має уявлення про об'єкт навчання; - не володіє вмінням розв'язувати практичні завдання.

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90–100): здобувач освіти виявляє міцні, глибокі та системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити та користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички; вміє пов'язати теорію з практикою; володіє культурою викладу інформації, мова студента грамотна.

Оцінка В «4» («добре») (82–89): здобувач освіти виявляє міцні, повні, ґрунтовні знання навчально-програмованого матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати та систематизувати інформацію, встановлювати зв'язок з обраною професією та робити висновки; використовує загальновідомі докази у власній

аргументації; вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь студента в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.

Оцінка С «4» («добре») (75–81): здобувач освіти виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте його знання недостатньо глибокі та осмислені; відповідь на рівні загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логічності й послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити певні, але неконкретні й неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою; має фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцінка Д «3» («задовільно») (67–74): здобувач освіти фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коректування запитань; недостатньо володіє розумовими операціями; відсутні уміння і навички у роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити та викласти свою думку.

Оцінка Е «3» («задовільно») (60–66): здобувач освіти має мінімально достатні знання з дисципліни, зі значними помилками; у загальному недостатньо орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання в практичних ситуаціях.

Оцінка FХ «2» («незадовільно») (35-59) (з можливістю повторного складання): здобувач освіти не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосовування знань у практичних ситуаціях; демонструє; не виявляє творчі уміння застосування знань, навичок у навчально-дослідній та практичній діяльності.

Оцінка F «2» («незадовільно») (0–34) (з обов'язковим повторним курсом): здобувач освіти не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосовування знань у практичних ситуаціях.

12. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення, у тому числі на освітній платформі MOODLE, підручники, посібники, періодичні видання, мультимедійні презентації за змістом тем.

13. Рекомендована література

Базова

1. Варій М. Й. Загальна психологія *навчальний посібник*. К. : Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
2. Васянович Г. П. Основи психології : *навчальний посібник*. К. : Педагогічна думка , 2012. 114 с.
3. Вікова та педагогічна психологія: *навчальний посібник*. [О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін.]. К. : Просвіта, 2008. 400 с.
4. Вступ до загальної психології : *програмний довідник* / укладач Л. К. Велитченко. Одеса : 2009. 357 с.
5. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання. Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. 424 с.
6. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. навч. посіб. Дніпропетровськ, 2014. 416 с.
7. Городиська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи: тексти лекцій. Дрогобич : редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014.
8. Дуткевич Т. В. Загальна психологія : теоретичний курс. [текст] навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2016. 388 с.
9. Дуткевич Т.В. Дитяча розвивально-корекційна психологія. модульний навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2019. 304 с.
10. Коваль О. Методичні вказівки до практикуму з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Коваль О.Є. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 20 с.
11. Коваль О. Основи психології та педагогіки вищої школи (пам'ятка для аспірантів) : *навчально-методичний посібник* / за ред. О. Є. Коваль. Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2013. 90 с.
12. Колобич О. П. Загальна психологія : *навчально-методичний посібник*. Львів, 2018. 172 с.
13. Конспект лекцій з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Маркіна Л. Л. Дніпро ДДУВС, 2016. 70 с.
14. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції : *навчальний посібник*. 2-ге видання, перероблене, доповнене. Суми : Університетська книга, 2020. 304 с.
15. Курова А.В. Задоволеність життям та суб'єктивне благополуччя особистості. Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Психологія. 2015. Т. 20. Вип. 2 (36). Ч. 1. С. 98-104.
16. Курс лекцій з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи» / Укладач Коваль О.Є. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 85 с.
17. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія : *навчальний посібник*. К. : Каравела, 2019.
18. Мацко Л. А. Основи психології та педагогіки: *навчальний посібник для студентів заочної форми навчання*. Вінниця: ВНТУ, 2009. 163

с.

19. Москалець В. Мотиваційно-динамічний підхід до гри та ігрового психологічного змісту інших видів діяльності. *Психологія і суспільство. Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис*, 2020. №2. С. 37-54.

20. Москалець В. П. Загальна психологія : підручник. К. : Ліра-К, 2019. 563 с.

21. Новак Т. Мої ресурси: як підтримати себе під час війни. *матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції : «Сучасний стан та перспективи розвитку освіти: теорія, практика, інновації»* [текст] за заг. редакцією Т. Новак. Кременець : ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2023. С.123-128.

22. Новак Т.В. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах війни в Україні. *Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю: «Сучасний стан та перспективи розвитку освіти: теорія, практика, інновації»*. За заг. редакцією Т. В. Новак. Кременець: ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2022. С. 46-49.

23. Новак Т.В. Ярощук М.В. Психологічний супровід учасників освітнього процесу в реаліях війни в Україні. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка*. 2023. № 17. С. 161-169.

24. Особистісне професійне зростання: психологічні тренінги : навчальний посібник / за ред. Л.В. Долинської, О.В. Темрук. К. : Каравела, 2019. 560 с.

25. Павелків Р. В. Загальна психологія: підручник. К. : Кондор, 2012. 576 с.

26. Педагогіка та психологія вищої школи : навч.-метод. посібник для самостійної роботи студентів / Автор-упорядник В.І. Староста. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 68 с.

27. Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, І.С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Х. : НФаУ, 2019. 248 с.

28. Пінчук І.Я. та ін. *Стрес і людина : медико-психологічна допомога при стресових розладах*: метод. посіб. Київ. : КАЛИТА. 2020.92с.

29. Руденко Л. А. Основи психології та педагогіки : навчальний посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 146 с

30. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій: практичний посібник ; за наук. ред. Т. М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.

31. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано- Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.

Допоміжна

1. Бешок Т. В. Формування стресостійкості у сучасному мінливому суспільстві. *Матеріали VIII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Людина і суспільство: економічний та соціокультурний розвиток»*. Рівне, 2021. С.124-131.
2. Новак Т.В., Боднар М.Б. Психологічний тренінг у подоланні життєвих криз: досвід роботи з молоддю. *Наукові записки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Педагогіка і психологія*. 2025. №1 (5). С.174–180.
3. Новак Т. В. Форми та методи розкриття потенційних можливостей обдарованої особистості. *Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (за міжнародною участю) «Формування компетентностей обдарованої особистості в системі позашкільної та вищої освіти»*. Київ, 2022. С. 124-131.
4. Новак Т.В. Особливості формування медіаграмотності населення в сучасному інформаційному суспільстві. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки / за заг. ред. В. Є. Бенери*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 14. С. 177-127.
5. Новак Т.В. Ідеї щастя в педагогічній творчості Григорія Сковороди. *Збірник матеріалів Кременецьких читань, присвячених 300-річчю з дня народження Григорія Сковороди / укладачі М. Ярошук, Л. Кравець*. Кременець : Видавничий центр КОГПА ім. Тараса Шевченка. 2023. С. 155-158.
6. Новак Т.В. Арт-терапія в роботі практичного психолога. *Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. «Дистанційна освіта: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти»* 2023. С. 64-68.
7. Новак Т.В. Арт-терапія в роботі з дітьми з РАС. *Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальна допомога і соціальна робота: виклики сучасності»*, 2023. С. 65-68.
8. Новак Т.В. Формування стресостійкості у фахівців соціальної роботи: виклики та рішення. *Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції : «Сучасний стан та перспективи розвитку освіти: теорія, практика, інновації»* [текст] за заг. редакцією Т. В. Новак. Кременець : ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2024. С. 43-45.

14. Інформаційні ресурси

1. Практична психологія книги URL : http://www.koob.ru/practic_psychology (дата звернення 01.08.2024).
2. Психологічна бібліотека URL : <http://www.zipsites.ru/psy/psylib/> (дата звернення 08.12.2024).